

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประยุกต์เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มาใช้กับการวิจัยปัจจุบันโดยใช้ดำเนินการ ตามลำดับดังนี้คือ

1. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
  2. การสัมภาษณ์แบบ EDFR (การเก็บข้อมูลรอบที่ 1)
  3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล
  4. การสร้างเครื่องมือวิจัย (การสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลรอบที่ 2)
  5. การวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัย
1. การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Experts)

การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญใช้แบบเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

เก็บข้อมูลรอบแรก

- 1.1 เป็นหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีครูในบังคับบัญชาตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
- 1.2 เป็นครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนมีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ทางสังคมศึกษาหรือวิชาเอกประวัติศาสตร์ หรือวิชาเอกภูมิศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี ติดต่อกันในจังหวัดยโสธร
- 1.3 เป็นผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยเลือกเพิ่มเติมจากนักวิชาการที่มีผลงานทางด้านการศึกษา เช่น ตำรา บทความ หนังสืองานวิจัย เป็นต้น หรือผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาทั้งในด้านการสอน การบริหาร การวางแผน และ พัฒนาการศึกษา

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1.3 เพิ่มเติมเพราะต้องการทราบแนวคิดที่หลากหลายจากนักวิชาการเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญข้อ 1.1 - 1.2 ที่อยู่ในจังหวัดยโสธร

ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เป็นหัวหน้าหมวดวิชาสังคมศึกษาจำนวน 7 คน และครูที่ปฏิบัติการสอนจำนวน 8 คน โดยจะคัดเลือกจากผู้มีวิทยุสูงสุดก่อน หลังจากนั้นจะพิจารณาผู้มีประสบการณ์สูงสุดโดยจะคัดเลือกครูโรงเรียนหนึ่งไม่เกิน 2 คน และรวมผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยคัดเลือกอีก จำนวน 5 คน รวมผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น จำนวน 20 คน (ดูรายชื่อในภาคผนวก) ซึ่ง น่าจะเพียงพอเพราะจากการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยของ โอมัส ที แมคมิลแลน พบว่าเมื่อมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 17 คน ขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก¹

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน (คน) รอบที่ 1	จำนวน (คน) รอบที่ 2
1.1	7	ใช้ครูสังคมศึกษาที่สอน ในระดับมัธยมศึกษาทั้งหมด คือจำนวน 91 คน รวม ผู้เชี่ยวชาญข้อ 1.1 - 1.2 จำนวน 15 คนด้วย
1.2	8	
1.3	5	

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญ 2 ชุด เพราะในรอบแรกนั้นผู้วิจัยใช้แบบเจาะจงเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดเพื่อให้ได้แนวคิดในค่านต่าง ๆ มากที่สุดหลังจากได้แนวคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว จึงนำไปให้ครูสังคมศึกษาทั้งจังหวัด

¹ อ่างในเกษม บุญอ่อน, "เคลพาย : เทคนิคในการวิจัย", วารสารครู
ปริทัศน์ 10 (ตุลาคม 2522) : 27 - 28.

จำนวน 91 คน ซึ่งในจำนวนนี้ รวมผู้เชี่ยวชาญรอบแรก จำนวน 15 คน ครอบคลุมเพื่อหาแนวคิดของครูสังกัดศึกษาศึกษาในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร

ผู้วิจัยทำหน้าที่สื่อของความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเข้าชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และรายละเอียดของการวิจัยรวมทั้งวิธีการแต่ละขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการเสนอชื่อดังกล่าวทราบพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามตามเทคนิควิธีการ วิจัยแบบ EDFR

2. การสัมภาษณ์ (การเก็บข้อมูลรอบที่หนึ่ง) ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านด้วยตนเอง โดยขอให้ผู้เชี่ยวชาญพูดถึงแนวคิดในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนที่คิดว่าจะนำมาปฏิบัติดำเนินการได้และเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนวิชาศึกษาศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สำหรับกรอบ (Frame) อย่างไม่เป็นทางการสำหรับไว้ใช้ตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมเนื้อหามากที่สุด มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดในคำถามต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ คำถามหลักสูตร คุณลักษณะและบทบาทของผู้สอน คุณลักษณะและบทบาทของผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยคำนึงถึงองค์ประกอบทางการศึกษา โดยใช้คำถามหลักว่า ท่านมีแนวคิดในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยแก่ นักเรียนมัธยมศึกษาอย่างไร

ถ้าผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ให้ข้อคิดเห็นที่น่าสนใจ นอกเหนือจากกรอบที่เป็นทางการที่ให้สัมภาษณ์ จะต้องรวบรวมมาเพื่อให้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญท่านอื่น ๆ ด้วย เพื่อให้ได้แนวคิดมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และผู้วิจัยอาจถามเพิ่มเติมในบางเรื่องที่คุณเชี่ยวชาญไม่ได้กล่าวถึง ในขณะที่สัมภาษณ์จะมีการสรุปเป็นช่วง ๆ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิฟังเพื่อยืนยันและ/หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับใจความที่ให้สัมภาษณ์ให้ถูกต้องตามความต้องการของผู้เชี่ยวชาญได้ตลอดเวลา ซึ่งการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) นี้จะกระทำซ้ำ ๆ ตลอดการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยเริ่มสัมภาษณ์ตั้งแต่วันที่ 14 มิถุนายน 2532 จนถึงวันที่ 20 กันยายน

2532 รวมเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 ประมาณ 3 เดือน

3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะอ่านรายละเอียดคำบันทึกคำให้สัมภาษณ์ที่ได้จากการถอดเทป คำให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 20 ท่าน ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากคำให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมาจำแนกและจัดกลุ่ม เพื่อสร้างแบบสอบถาม รวบรวมเนื้อความที่ใกล้เคียงกันไว้ในข้อความเดียวกัน โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ และหาความถี่ของแต่ละความเห็นไว้ด้วย

4. การสร้างเครื่องมือวิจัย

(แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลรอบที่ 2) แบบสอบถามรอบนี้สร้างขึ้น จากผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่กล่าวไว้ในข้อ 3 โดยประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ และจำนวนข้อคำถาม ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนข้อกระทงในแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย รอบที่ 2

ข้อความ	จำนวน (ข้อ)
1. คำนหลักสูตร	9
2. คำนคุณลักษณะและบทบาทของผู้สอน	21
3. คำนคุณลักษณะและบทบาทของผู้เรียน	14
4. คำนกระบวนการเรียนการสอน	21
ก. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	21
ข. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	18
5. คำนการวัดผลประเมินผล	5
6. ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	6
รวม	94

เมื่อได้แบบสอบถามตามความต้องการ แล้วนำแบบสอบถามนั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมและการใช้ภาษาสื่อความหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก)

เมื่อแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วผู้วิจัย ได้นำแบบสอบถามนั้นไปให้ครูสังคมศึกษาที่สอนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ทอบทุกคน ถึงตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนครูสังคมศึกษาแต่ละโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

อำเภอ	โรงเรียน	จำนวนครูสังคมศึกษา
เมืองยโสธร	ยโสธรพิทยาคม	15
	สอนแก่ว่างไววิทยา	3
	ยโสธรพิทยาสรรค์	5
	สิงห์สามัคคีวิทยา	2
กุศุม	กุศุมวิทยา	6
	ท่าแม่คชนกสิขรรมวิทยาคม	2
	โพนงามพิทยาคาร	1
ค้อวัง	ค้อวังวิทยาคม	7
	คำเขื่อนแก้ว	12
คำเขื่อนแก้วชนูปถัมภ์		
	สมเด็จพระญาณสังวร	
	ภูจานวิทยาคม	1
เสิงนงทา	เสิงนงทา	1
	เสิงนงทา	9
	ทองแดงวิทยาคม	3
	บึงคาวิทยาคม	3
มหาชนะชัย	ตระกุลประเทืองวิทยาคม	2
	มหาชนะชัยวิทยาคม	7
ป่าค้อ	ป่าค้อวิทยา	4
	ศรีฐานกระจายศึกษา	2
กิ่ง อ. ทรายมูล	ทรายมูลวิทยา	2
	คงมะไฟพิทยาคม	2
รวม		91

ที่มา กรมสามัญศึกษา กงแผนงาน, ฝ่ายสถิติวิเคราะห์และวิจัย, "จำนวนห้องเรียนนักเรียน ครู และภารโรง ในสังกัดกองการมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2531" เอกสารโรเนียว. หน้า 131 - 132.

ผู้วิจัยเริ่มส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 จำนวน 91 ชุด ทางไปรษณีย์ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2532 และรวบรวมกลับคืนมาได้ทั้งหมด 91 ชุด โดยการไปเก็บด้วยตนเอง เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2532 รวมเวลาเก็บข้อมูลรอบที่ 2 ประมาณ 1 เดือน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และแบบสอบถามรวม 2 ครั้ง รอบแรกเป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวคิดในการเสริมสร้างคุณลักษณะประชาธิปไตยให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาจากคำสัมภาษณ์ในรอบนี้ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 ในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า 5 ช่วงคะแนน จากคำตอบที่ได้จากแบบสอบถาม รอบที่ 2 นี้ ผู้วิจัยได้นำมาหาค่ามัชฌฐาน ฐานนิยม พิสัย ระหว่างควอไทล์แล้วนำมาแปลผลในแต่ละข้อความดังนี้

ก. มัชฌฐาน (Median)

จากแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 สเกลนั้น ผู้วิจัยใช้แบบการแปลคะแนนตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Method)¹ ที่กำหนดระดับแนวคิดที่ควรเสริมสร้างคือ

มากที่สุด	มีค่า	5	คะแนน
มาก	มีค่า	4	คะแนน
ปานกลาง	มีค่า	3	คะแนน
น้อย	มีค่า	2	คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่า	1	คะแนน

¹ John W. Best, Research in Education, 4th Edition (Englewood Cliffs, Prentice-Hall, Inc, 1981) p. 182.

โดยผู้วิจัยกำหนดคะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ข้อความนั้นเห็นว่าควรเสริมสร้างมากที่สุด
4	หมายถึง	ข้อความนั้นเห็นว่าควรเสริมสร้างมาก
3	หมายถึง	ข้อความนั้นเห็นว่าควรเสริมสร้างปานกลาง
2	หมายถึง	ข้อความนั้นเห็นว่าควรเสริมสร้างน้อย
1	หมายถึง	ข้อความนั้นเห็นว่าควรเสริมสร้างน้อยที่สุด

การหามัชฐาน²

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่ามัชฐานของแต่ละข้อความ มีดังนี้

$$\text{มัชฐาน} = L + I \left[\frac{\frac{N}{2} - F_1}{F_2} \right]$$

เมื่อ	L	คือ	ขีดจำกัดกลางที่แท้จริงของชั้นคะแนนที่มีมัชฐานตกอยู่
	I	คือ	อินทภาคชั้น
	N	คือ	จำนวนความถี่ทั้งหมด
	F ₁	คือ	ความถี่สะสมจากชั้นคะแนนต่ำสุดถึงชั้นคะแนนที่เป็นขีดจำกัดบนของชั้นก่อนที่มีมัชฐานตกอยู่
	F ₂	คือ	ความถี่ของชั้นคะแนนที่มีมัชฐานตกอยู่

ตัวอย่างการคำนวณ

ข้อที่ 1

คะแนน	ความถี่	ความถี่สะสม
5	8	36
4	13	28
3	14	15
2	1	1
1	-	-

² Gene, V. Glass and Julian C. Stanley, Statistical Method in Education and Psychology (New Jersey : Englewood Cliffs : Prentice-Hall, inc., 1970), PP, 59-60.

$$\begin{aligned} \text{มัธยมฐาน} & 3.5 + 1 \left[\frac{\frac{36}{2} - 15}{13} \right] \\ & 3.5 + 0.23 \\ & 3.73 \end{aligned}$$

การตีความ

การแปลความหมายของคะแนนเป็นดังนี้

ค่ามัธยมฐาน	4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	ข้อภะรทงนั้ญผู้เข้ยวชษษญเห้ทค้ยมกท้สุค
ค่ามัธยมฐาน	3.50 - 4.49	หมายถึง	ข้อภะรทงนั้ญผู้เข้ยวชษษญเห้ทค้ยคองชษงมก
ค่ามัธยมฐาน	2.50 - 3.49	หมายถึง	ข้อภะรทงนั้ญผู้เข้ยวชษษญเห้ทค้ยปลษงลษง
ค่ามัธยมฐาน	1.50 - 2.49	หมายถึง	ข้อภะรทงนั้ญผู้เข้ยวชษษญเห้ทค้ยน้อย
ค่ามัธยมฐาน	1. + 1.49	หมายถึง	ข้อภะรทงนั้ญผู้เข้ยวชษษญเห้ทค้ยน้อยท้สุค

ข. การหาพิสัยระหว่างควอไทล์³

พิสัยระหว่างควอไทล์ ก็คือ ค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 สูตรที่ใช้ในการคำนวณนั้นใช้สูตรเกี่ยวกับการหาค่ามัธยมฐานเพียงแต่แทนค่า $\frac{N}{2}$ ด้วย $\frac{N}{4}$ ในการหาควอไทล์ที่ 1 และแทนค่า $\frac{N}{2}$ ด้วย $\frac{3N}{4}$ ในการหาควอไทล์ที่ 3

ตัวอย่างการคำนวณ

ข้อที่ 1

$$\begin{aligned} \text{ควอไทล์ที่ 1} & 2.5 + 1 \left[\frac{\frac{36}{4} - 1}{14} \right] \\ & 2.5 + 0.57 \\ & 3.07 \end{aligned}$$

³ Ibid., pp. 77 - 79.

ควอไทล์ที่ 3

$$3.5 + 1 \left[\frac{\frac{36 \times 3}{4} - 15}{13} \right]$$

$$3.5 + 0.92$$

$$4.42$$

พิสัยระหว่างควอไทล์ $4.42 - 3.07 = 1.35$

การตีความ

การแปลความหมายถ้าข้อใดค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าตั้งแต่ 1.50 ลงมา แสดงว่าแนวคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า แนวคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

ค. การหาฐานนิยม ⁴

การหาฐานนิยมของแต่ละข้อความนั้น ผู้วิจัยคำนวณหาค่าความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 สำหรับแต่ละข้อความ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุดคือเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ในกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน และระดับคะแนนนั้นอยู่ติดกันจะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ส่วนกรณีที่ความถี่สูงสุดของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้อยู่ติดกันจะถือว่าระดับคะแนนทั้งสองนั้นเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น

ตัวอย่างที่ 1	คะแนน	ความถี่
	5	8
	4	13
	3	14
	2	1
	1	-

ดังนั้น ฐานนิยมคือ 3

⁴ Ibid., p. 58.

ตัวอย่างที่ 2	คะแนน	ความถี่
	5	10
	4	10
	3	9
	2	3
	1	1

ดังนั้น ฐานนิยมคือ 4.5

การตีความ

ผู้วิจัยกำหนดว่าถ้าค่าของความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานมีค่าไม่เกิน 1 จึงจะถือว่าแนวคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

การพิจารณาความสอดคล้อง

ข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 และค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.0 ข้อความนั้นมีความสอดคล้อง ในกรณีที่ข้อความใดมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 แต่ค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานเกิน 1.0 หรือกลับกัน จะถือว่าข้อความนั้นไม่มีความสอดคล้อง

การนำเสนอผลการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วจะนำข้อมูลที่มามีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องมาอภิปรายผล